

Cel tematyczny 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji (EFRR)

02. 14

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	(Polska Wschodnia)	Uszczegółowienie (gdzie zasadne)	EFRR/ EFMR
<p>Priorytet 1.1. (EFRR)</p> <p>Udoskonalanie infrastruktury B+I i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie B+I oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy</p>	<p>Wsparcie infrastruktury sfery B+R oraz badań w jednostkach naukowych wynikające ze specjalizacji krajowych i regionalnych</p> <p>1) Wsparcie strategicznej infrastruktury badawczej w jednostkach naukowych (zgodnie ze strategią krajowej inteligentnej specjalizacji).</p> <p>2) wsparcie wspólnych interdyscyplinarnych projektów badawczych w celu ich sieciowania i konsolidacji podmiotów realizujących badania, w tym wsparcie regionalnych agend badawczych</p> <p>3) finansowanie badań naukowych realizowanych przez jednostki naukowe zgodnie ze strategiami inteligentnej specjalizacji krajowej lub regionalnej</p> <p>4) wsparcie powstawania międzynarodowych agend badawczych w Polsce.</p> <p>5) wsparcie ochrony własności przemysłowej w ośrodkach badawczych w wyniku przeprowadzonych prac B+R – jako komponent projektów realizowanych w ramach PO Inteligentny Rozwój (brak działania tego rodzaju o charakterze punktowym).</p> <p>6) rozwój kadry sektora B+R (współpraca badawcza polskich zespołów badawczych z najlepszymi europejskimi ośrodkami naukowymi, wsparcie zatrudnienia wybitnych zagranicznych uczonych, krajowe i zagraniczne stypendia naukowe, granty badawcze na projekty B+R)</p> <p>7) tworzenie i rozwój obiektów popularyzujących naukę i innowacje w społeczeństwie– jako komponent w ramach większego projektu dot. rozwoju infrastruktury B+R.</p> <p>W ramach PO IR zakłada się finansowanie infrastruktury IT w jednostkach naukowych tylko wówczas, gdy infrastruktura ta jest niezbędna do efektywnej realizacji projektu badawczego.</p>	<p>Wsparcie infrastruktury sfery B+R w jednostkach naukowych wynikające z regionalnych specjalizacji</p> <p>1) Wsparcie infrastruktury badawczej w jednostkach naukowych (uzgodnionej w trakcie negocjacji KT i zgodnie ze strategią regionalnej inteligentnej specjalizacji).</p> <p>2-7) brak działań</p>	<p>Brak działań</p>	<p>W PO IR przewiduje się wsparcie regionalnych agend naukowo-badawczych, powiązanych z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami uzgodnionych przez rząd i samorząd terytorialny z koordynującą rolą NCBiR w zakresie ich realizacji,</p>	<p>Brak działań</p>

<p>Priorytet 1.2. (EFRR) Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami B+R i sektorem szkolnictwa wyższego (...), wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii (...)</p>	<p>Typy projektów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) stworzenie lub rozwój istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego, służącego działalności innowacyjnej przedsiębiorstw. Projekt powyżej 25 mln całkowitej jego wartości. 2) Projekt B+R realizowany przez przedsiębiorstwa lub konsorcjum naukowo – przemysłowe, obejmujący realizację projektu innowacyjnego od fazy badań, przez prace rozwojowe, aż po wytworzenie linii demonstracyjnej (preferencje projektów dotyczących inteligentnych specjalizacji). Brak minimalnej kwoty projektu. 3) projekt powyżej 25 mln całkowitej jego wartości związany z wdrożeniem prac B+R w działalności przedsiębiorstwa 4) rozwój i profesjonalizacja innowacyjnych usług IOB z wyłączeniem ośrodków innowacji w regionach Polski Wschodniej. 5) wsparcie przedsiębiorstw, konsorcjów jednostek naukowych i przedsiębiorstw w przygotowaniu do udziału w programach Horyzont 2020, COSME. 6) wsparcie dla przedsiębiorstw na uzyskanie ochrony własności przemysłowej poza granicami RP w trybie międzynarodowym. <p>W PO IR planowane jest wprowadzenie preferencji dla wsparcia projektów realizowanych przez aktorów (przedsiębiorstw, konsorcjów naukowo-przemysłowych, IOB) krajowych klastrów</p>	<p>Typy projektów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) stworzenie lub rozwój istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego, służącego działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa. Projekt poniżej 25 mln całkowitej jego wartości. 2) projekt B+R przedsiębiorstwa do kwoty 3 mln całkowitej jego wartości, umożliwiający realizację regionalnych inteligentnych specjalizacji, obejmujący realizację projektu od fazy badań, przez prace rozwojowe, aż po wytworzenie linii demonstracyjnej. 3) projekt do 25 mln zł całkowitej jego wartości związany z wdrożeniem prac B+R w działalności przedsiębiorstwa 4) brak działań 	<p>Typy projektów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) projekt B+R realizowany w ramach ponadregionalnych inicjatyw klastrowych, obejmujący realizację projektu od fazy badań, przez prace rozwojowe, aż po wytworzenie linii demonstracyjnej z możliwością wdrożenia wyników prac B+R oraz stworzeniem lub rozwojem istniejącego zaplecza B+R. 2) kompleksowy projekt dotyczący wdrażania innowacji wymagających przeprowadzenia prac B+R z możliwością tworzenia lub rozwoju istniejącego zaplecza B+R. 3) dostosowanie usług istniejących ośrodków innowacji (parków i inkubatorów wspartych w ramach PO RPW 2007-2013) w zakresie działalności innowacyjnej (rozwój infrastruktury jedynie w zakresie niezbędnym do świadczenia innowacyjnych usług). 4) integracja i wdrażanie sieci współpracy, ponadregionalnej sieci konsolidującej i integrującej istniejącą infrastrukturę badawczo-rozwojową i innowacyjną ośrodków innowacji. 	<p>Demarkacja pomiędzy typem 3 POIR/RPO a typem 2 POPW zostanie ustalona na kolejnym etapie prac.</p>	<p>W ramach EFRROW: - wzmocnienie powiązań między rolnictwem i leśnictwem a badaniami i innowacją.</p> <p>W ramach EFMR: - innowacje w rybołówstwie morskim i akwakulturze; wzmocnienie współpracy między naukowcami a rybakami.</p> <p><i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i></p>
--	---	--	---	---	--

	kluczowych we wszystkich instrumentach PO IR. Wsparcie koordynatorów klastrów w ramach działań realizowanych na rzecz IOB.				

Cel tematyczny 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK (EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	Uszczegółowienie (gdzie zasadne)	EFROW/ EFMR
Priorytet 2.1. (EFRR) Poszerzanie zakresu dostępności łączny szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej	1) budowa, rozbudowa, przebudowa sieci dostępowych NGN/NGA (czyli o minimalnej przepływności na poziomie abonenta 30 Mb/s) 2) budowa, rozbudowa, przebudowa sieci dostępowych na poziomie podstawowym możliwa na obszarach wiejskich i oddalonych/słabo zaludnionych 3) budowa, rozbudowa przebudowa sieci szkieletowych i dystrybucyjnych (w technologii umożliwiającej przyłączenie sieci dostępowej w technologii NGA).	Brak działań		Brak działań
Priorytet 2.2. (EFRR) Rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK	1) Projekty dotyczące upowszechniania wiedzy na temat TIK (np. kampanie medialne o zasięgu krajowym) 2) Brak działań	1) Brak działań 2) Wsparcie dla przedsiębiorców (głównie MŚP, w tym m.in. producentów rolno-spożywczych) w zakresie rozwoju produktów i usług opartych na TIK, sprzedaży produktów i usług w Internecie (handel elektroniczny), tworzenia i udostępniania usług elektronicznych odpowiadających ich potrzebom, wprowadzania procesów modernizacyjnych, w tym m.in.: - zakup sprzętu i oprogramowania umożliwiający wprowadzenie nowej e-usługi - wdrożenie wirtualnego systemu obsługi działalności MŚP - rozwój działalności on-line poprzez wdrożenie systemu zarządzania sprzedażą i usługami - zakup licencji na oprogramowanie - wdrożenie nowoczesnych rozwiązań informatycznych w organizacji i zarządzaniu przedsiębiorstwem - wsparcie szkoleniowe w zakresie rozwoju produktów i usług opartych na TIK (jako element uzupełniający projektu)		W ramach EFROW brak działań ukierunkowanych na wsparcie rozwoju produktów i usług opartych na TIK. Możliwość wsparcia w ramach projektów realizowanych w działaniu Leader lub jako element projektów w ramach innych działań PROW 2014-2020. <i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i>
Priorytet 2.3. (EFRR) Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia	Projekty zarządzane przez jednostkę administracji rządowej (projekty administracji zespolonej i niezespolonej) będą mogły uzyskać wsparcie na poziomie krajowym wyłącznie w sytuacji, w której projekt będzie miał zasięg krajowy. 1) wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych szczebla centralnego oraz zwiększenie do nich dostępu dla obywateli, w tym m.in. projektów z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-sądów, e-kultury, e-zamówień publicznych, systemów informacji przestrzennej 2) wsparcie e-integracji osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym 3) wsparcie digitalizacji zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych	Projekty zarządzane przez jednostkę administracji samorządowej. Projekty administracji rządowej zespolonej i niezespolonej będą mogły uzyskać wsparcie w ramach RPO wyłącznie w sytuacji, w której projekt nie będzie miał zasięgu krajowego. 1) wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych szczebla regionalnego/lokalnego oraz zwiększenie do nich dostępu dla obywateli, w tym m.in. projektów z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-edukacji, e-kultury, systemów informacji przestrzennej		W ramach EFROW brak działań ukierunkowanych na wsparcie wzmocnienia zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych. Możliwość wsparcia w ramach projektów realizowanych w ramach Leader. <i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i>

	<p>będących w posiadaniu instytucji szczebla centralnego, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do tych zasobów (w tym wsparcie projektów informatycznych sektora kultury i nauki)</p> <p>4) rozwój infrastruktury informatycznej, w tym aplikacji i systemów bazodanowych, służących poprawie efektywności zarządzania oraz upowszechnianiu komunikacji elektronicznej w instytucjach publicznych (np. podpis elektroniczny, elektroniczny obieg dokumentów itp.), a także rozwój infrastruktury informatycznej w ramach integrowania zasobów i organizacji centrów usług wspólnych</p>	<p>2) wsparcie digitalizacji zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego/lokalnego, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do tych zasobów</p> <p>3) rozwój infrastruktury informatycznej, w tym aplikacji i systemów bazodanowych, służących poprawie efektywności zarządzania oraz upowszechnianiu komunikacji elektronicznej w instytucjach publicznych (np. podpis elektroniczny, elektroniczny obieg dokumentów itp.).</p>		
--	---	--	--	--

Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR) (EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	(Polska Wschodnia)	Uszczegółowienie (gdzie zasadne)	EFRROW/ EFMR
Priorytet 3.1. (EFRR) Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	1) wsparcie dostępu przedsiębiorstw do kapitału na innowacje – instrumenty kapitałowe (venture capital, seed capital, private equity, anioły biznesu). W PO IR wyłącznie wsparcie o charakterze kapitałowym i udziałowym. 2-3) brak działań	1) brak działań 2) wsparcie zakładania i rozwoju nowych firm w szczególności w obszarach regionalnej inteligentnej specjalizacji, poprzez świadczenie usług przez inkubatory przedsiębiorczości oraz inkubatory akademickie. 3) uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych (w tym na obszarach powojaskowych, poprzemysłowych, pokolejowych i popegerowskich), uzbrojenie terenów inwestycyjnych w media, budowa lub modernizacja układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego, kampanie promocyjne.	1) Platformy startowe dla nowych pomysłów, animowane przez ośrodki innowacji z Polski Wschodniej.- Kompleksowe wsparcie obejmujące: rozwój pomysłu / koncepcji – indywidualne specjalistyczne doradztwo w rozwoju nowego, innowacyjnego pomysłu (etap działalności przedbiznesowej) oraz wsparcie finansowe (dotacja) związane z utworzeniem nowego przedsiębiorstwa typu start-up (dla pomysłów biznesowych rozwiniętych w etapie działalności przedbiznesowej). Wsparcie skierowane będzie w szczególności do osób w wieku do 35 lat (głównie absolwenci szkół wyższych oraz studenci ostatnich lat studiów), chcących rozwinąć swój pomysł oraz uruchomić własne przedsiębiorstwo typu start-up w Polsce Wschodniej.	W typie 2 RPO możliwe jedynie wsparcie doradcze - brak możliwości wsparcia kapitałowego.	W ramach EFRROW: – wsparcie MŚP prowadzących działalność w zakresie przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych tj. produktów wymienionych w Załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu UE. – wsparcie zakładania działalności gospodarczej dla osób ubezpieczonych w KRUS- poza obszarem funkcjonalnym miast – wsparcie zakładania nowych przedsiębiorstw, poza obszarem funkcjonalnym miast . Wsparcie inwestycji przyczyniających się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa. <i>Demarkacja pomiędzy programami zostanie ustalona na kolejnym etapie prac.</i>
Priorytet 3.2. (EFRR) Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia	Projekty pilotażowe i systemowe w zakresie: 1) Usługi doradcze dla internacjonalizacji przedsiębiorstw w zakresie badań i rozwoju, innowacji i nowoczesnych technologii (BRIT) - wsparcie MŚP szybkiego wzrostu działających w obszarach krajowych inteligentnych specjalizacji oraz mosty technologiczne,	1-3) brak działań	Projekty systemowe i konkursowe w zakresie internacjonalizacji: 1) Wsparcie internacjonalizacji działalności MŚP poprzez kompleksowe indywidualne doradztwo. Dodatkowo w ramach internacjonalizacji będą wspierane działania związane z udziałem	Szczegółowe kwestie dotyczące wsparcia internacjonalizacji zostaną określone na dalszym etapie prac w oparciu o właściwy w ww. zakresie dokument, przygotowywany przez	W ramach EFRROW: - wsparcie utworzenia i funkcjonowania grup operacyjnych na rzecz innowacji (EPI), - wsparcie promocji produktów rolno-spożywczych

	<p>2) programy promocji firm sektora MŚP zwiększające dostęp do międzynarodowych rynków, ukierunkowane na sektory wysokiej i średnio-wysokiej techniki (o najwyższym potencjale eksportowym/zgodne z inteligentnymi specjalizacjami), w tym programy akceleracji firm z wysokich technologii,</p> <p>3) Promocja polskiej gospodarki w oparciu o polskie marki produktowe (branżowe programy promocji – projekt systemowy),</p> <p>4) Wsparcie umiędzynarodowienia MŚP - projekty systemowe obejmujące badania z zakresu umiędzynarodowienia polskich przedsiębiorstw, zapewnienia dostępu do usług informacyjno-szkoleniowych z zakresu internacjonalizacji; monitorowania trendów na rynkach globalnych w zakresie specjalizacji.</p>	<p>4) Projekty konkursowe dla przedsiębiorstw (z wyłączeniem regionów objętych PO PW w przypadku typu a i b) w zakresie:</p> <p>a) wsparcia doradczego przedsiębiorstw (z wyłączeniem regionów objętych PO PW) nastawionych na wzrost eksportu i zdobywanie nowych rynków zbytu,</p> <p>b) wsparcia międzynarodowej współpracy gospodarczej przedsiębiorstw (w tym producentów rolno-spożywczych) (z wyłączeniem regionów objętych PO PW),</p> <p>c) wsparcia inwestycyjnego przedsiębiorstw w zakresie internacjonalizacji (np. dostosowanie produkcji do wymagań rynku zagranicznego, tworzenie działów obsługi eksportu, certyfikacji, logistyka);</p> <p>5) Promocja gospodarcza i turystyczna regionu (w wymiarze zarówno krajowym jak i międzynarodowym).</p>	<p>przedsiębiorców w krajowych i międzynarodowych targach gospodarczych i branżowych.</p> <p>2) Internacjonalizacja klastrów w zakresie B+R+I.</p> <p>3-5) brak działań</p>	<p>MG</p>	<p>na rynku wewnętrznym (unijnym) przez "zespoły promocyjne".</p> <p>W ramach EFMR:</p> <p>- działania mające na celu promowanie jakości przez ułatwianie bezpośredniego wprowadzania do obrotu produktów rybołówstwa przez rybaków zajmujących się łodziowym rybołówstwem przybrzeżnym.</p> <p>Komplementarność z PO polityki spójności.</p>
<p>Prorytet 3.3. (EFRR) Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług</p>	<p>Brak działań</p>	<p>Wsparcie <u>rozwoju</u> firm (w tym przedsiębiorstw społecznych) – projekty zwiększające aktywność inwestycyjną MŚP lub skutkujące zwiększeniem zatrudnienia i trwałym rozwojem firmy, w szczególności na obszarach wiejskich i obszarach o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego:</p> <p>1) rozbudowa przedsiębiorstwa prowadząca do wprowadzenia na rynek nowych produktów/usług (w tym turystycznych),</p> <p>2) działania mające na celu dokonywanie zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub zmianę w sposobie świadczenia usług, skutkujące wprowadzeniem na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług przy jednoczesnym zwiększeniu zatrudnienia,</p> <p>3) inwestycje w nowoczesne maszyny i sprzęt produkcyjny,</p> <p>4) wsparcie projektów i przedsięwzięć klastrów regionalnych i lokalnych.</p> <p>. Wsparcie dostępu przedsiębiorstw do kapitału</p>	<p>1) Projekty inwestycyjne ponadregionalnych inicjatyw klastrów w celu wzmocnienia powiązań kooperacyjnych w makroregionie</p> <p>2) Wsparcie powiązań kooperacyjnych przedsiębiorstw (inicjatyw klastrowych) poprzez realizację przedsięwzięć związanych z tworzeniem i rozwojem kompleksowych komercyjnych produktów turystycznych o znaczeniu co najmniej ponadregionalnym.</p>	<p>Brak możliwości dofinansowania projektów osób kwalifikujących się do wsparcia w ramach PI 8.7.</p> <p>W typach 1-4 RPO beneficjentami będą przedsiębiorcy i klastry.</p> <p>W zakresie przetwórstwa ryb wsparcie dopuszczalne jest ze środków RPO na zasadach regulujących</p>	<p>W ramach EFRROW:</p> <p>- wsparcie MŚP prowadzących działalność w zakresie przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych tj. produktów wymienionych w Załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu UE.</p> <p><i>Demarkacja pomiędzy programami zostanie ustalona na kolejnym etapie prac</i></p> <p>W ramach EFRM wsparcie dla organizacji rynku rybnego:</p> <p>- działania uzupełniające, do projektów realizowanych w ramach RPO, obejmujące inne środki wskazane w projekcie rozporządzenia o EFMR, m. in. przetwórstwo</p>

		zewnętrznego poprzez rozwój instrumentów finansowych w zakresie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych		przyznawanie środków w ramach tego PI oraz pod warunkiem wpisywania się tych działań w regionalne inteligentne specjalizacje.	bezpośrednie na stawkach lub obiektach chowu lub hodowli ryb, w tym sprzedaż marginalna. Demarkacja w oparciu o podmiot (rybak, armator, hodowca itd.)
Priorytet 3.4. (EFRR) Wspieranie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji	Projekty o charakterze <u>systemowym i pilotażowym</u> : 1) związane z monitorowaniem podmiotów tworzących otoczenie przedsiębiorstw, np. działalność IOB (monitorowanie popytu na usługi IOB, przygotowanie koncepcji i standardów realizacji usług) 2) dotyczące stworzenia systemu informacji o klastrach kluczowych (w tym organizacja procesu wyboru klastrów kluczowych), 3) dotyczących monitorowania krajowych inteligentnych specjalizacji 4) dotyczące promocji współpracy nauki i biznesu, kształtowania postaw innowacyjnych w przedsiębiorstwach oraz promocja innowacyjności jako źródła konkurencyjności gospodarki, w tym nowych form innowacji (np. open innovation).	1) Wspólne projekty i przedsięwzięcia IOB (np. sieciowanie IOB w ramach Regionalnych Systemów Innowacji).	Brak działań		W ramach EFRROW wsparcie tworzenia i funkcjonowania Krajowej Sieci na rzecz Innowacji w Rolnictwie i na Obszarach Wiejskich w ramach KSOW. Komplementarność z PO polityki spójności.

Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach (FS, EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy		Poziom regionalny	(Polska Wschodnia)	Uszczegółowienie (gdzie zasadne)	EFROW/ EFMR
	FS	EFRR				
Priorytet 4.1. (FS/EFRR) wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	1). wytwarzanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z podłączeniem źródła do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej – podział w oparciu o moc instalowanej elektrowni/jednostki	Brak działań	1) wytwarzanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej – podział w oparciu o moc instalowanej elektrowni/jednostki Proponowany podział mocy:	Brak działań		W ramach EFROW i EFMR brak działań ukierunkowanych na wsparcie OZE. W ramach PROW dopuszczalne jedynie uzasadnione ekonomicznie wykorzystanie OZE jako element operacji zwiększających rentowność i konkurencyjności gospodarstw rolnych. <i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i>
	Proponowany podział mocy :		- en. wodna (do 2 MWe),			
	- en. wodna (pow. 2 MWe),		- en. wiatru (do 5 MWe),			
	- en. wiatru (pow.5 do 20 MWe), (ograniczenie mocy dotyczy wniosku mogącego obejmować więcej niż jedną farmę)		- en. słoneczna (do 1MWe),			
	- en. słoneczna (pow. 1 MWe),		- en. geotermalna (do 2 MWth),			
- en. geotermalna (pow. 2 MWth),		- en. biogazu (do 1 MWe),				
- en. biogazu (pow. 1 MWe), (ograniczenie mocy dotyczy wniosku mogącego obejmować więcej niż jedną instalację)		- en. biomasy (do 5 MWth).				
- en. biomasy (pow. 5 do 20 MWth).						
2) Brak działań	Brak działań	2) efektywna dystrybucja ciepła z OZE (m.in. pompy ciepła, geotermia, kotłownie)				
3) Brak działań	Brak działań	3) budowa instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw				
4) Brak działań	Brak działań	4) Inwestycje w zakłady do produkcji urządzeń OZE				
5) Budowa oraz modernizacja sieci umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego	Brak działań	5) Budowa oraz modernizacja sieci umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego		Rezerwacja nowych mocy przyłączeniowych wyłącznie dla instalacji OZE		
Podział: projekty realizowane przez OSP (operator systemu przesyłowego) i OSD (operatorów systemu dystrybucyjnego) w zakresie sieci dystrybucyjnej o napięciu 110kV.		Podział: projekty realizowane przez OSD (operatorów systemu dystrybucyjnego) dotyczące sieci dystrybucyjnej o napięciu SN i nn.				

<p>Priorytet 4.2. (FS/EFRR) promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach</p>	<p>Wsparcie dużych przedsiębiorstw</p> <p>1) efektywność energetyczna w dużych przedsiębiorstwach (zmniejszenie strat energii, ciepła, wody)</p>	<p>Brak działań</p>	<p>Wsparcie MŚP</p> <p>1) efektywność energetyczna MŚP (zmniejszenie strat energii, ciepła, wody)</p>	<p>Brak działań</p>	<p>W ramach EFRROW:</p> <p>Wsparcie operacji , w zakres których wchodzi racjonalizacja zużycia energii lub wykorzystanie OZE w MSP prowadzących działalność w zakresie przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych tj. produktów wymienionych w Załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu UE (działaniu „przetwórstwo i marketing produktów rolnych) oraz MŚP na obszarach wiejskich (Leader) .</p> <p>W ramach EFMR:</p> <p>Inwestycje w sprzęt lub inwestycje na statkach rybackich mające na celu zmniejszenie emisji substancji zanieczyszczających lub gazów cieplarnianych oraz zwiększanie efektywności energetycznej statków rybackich. Inwestycje w narzędzia połowowe są kwalifikowalne, pod warunkiem że nie naruszają selektywności tych narzędzi;</p> <p>-Audyty efektywności energetycznej i programy związane z efektywnością energetyczną.</p> <p><i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i></p>
	<p>2) Audyty energetyczne (przemysłowe) dla przedsiębiorców (duże przedsiębiorstwa)</p>	<p>Brak działań</p>	<p>2) Audyty energetyczne dla MSP jako element kompleksowego projektu</p>	<p>Brak działań</p>	
	<p>3) Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla przedsiębiorców (duże i MSP) w zakresie efektywności energetycznego i OZE – w formie projektu systemowego</p>	<p>Brak działań</p>	<p>Brak działań</p>	<p>Brak działań</p>	

<p>Priorytet 4.3. (FS/EFRR) wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym</p>	<p>1) Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkaniowych (wielorodzinnych budynków mieszkalnych) wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne w zakresie związanym m.in. z:</p> <p>a) ociepleniem obiektu, b) wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, c) przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, d) instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, e) instalacja systemów chłodzących, w tym również z OZE</p> <p>Projekty dotyczące budynków publicznych dla których beneficjentem są państwowe jednostki budżetowe (za wyjątkiem jst oraz ich związków).</p> <p>Projekty dotyczące budynków mieszkaniowych – powyżej 2 mln zł kosztów kwalifikowalnych.</p> <p>Dla podstawowych projektów realizowanych na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie, uzgodnionych w ramach Strategii ZIT – tryb pozakonkursowy.</p> <p>Wsparcie dla pozostałych projektów w trybie konkursowym</p>	Brak działań	<p>1) Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkaniowych (wielorodzinnych budynków mieszkalnych) wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne w zakresie związanym m.in. z:</p> <p>a) ociepleniem obiektu, b) wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, c) przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, d) instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, e) instalacja systemów chłodzących, w tym również z OZE</p> <p>Projekty dotyczące budynków publicznych realizowane przez jst oraz ich związki.</p> <p>Projekty dotyczące budynków mieszkaniowych – poniżej 2 mln zł kosztów kwalifikowalnych.</p>	Brak działań		Brak działań
	<p>2) Audyty energetyczne dla sektora publicznego i mieszkaniowego</p>	Brak działań	<p>2) Audyty energetyczne dla sektora publicznego i mieszkaniowego, jako element kompleksowy projektu typu 1.</p>			
	<p>3) Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego i mieszkaniowego w zakresie efektywności energetycznego i OZE – w formie projektu systemowego</p>	Brak działań	Brak działań	Brak działań		Brak działań
<p>Priorytet 4.4. (FS/EFRR) rozwijanie i wdrażanie inteligentnych</p>	<p>1) Inteligentny system pomiarowy 2) budowa lub przebudowa w kierunku inteligentnych sieci dystrybucyjnych średnich i niskich napięć dla rozwoju OZE mająca na celu ograniczenie strat sieciowych, w tym wymiana</p>	Brak działań	Brak działań	Brak działań		Brak działań

systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia	transformatorów 3) kompleksowe pilotażowe projekty wdrażające inteligentne rozwiązania na danym obszarze mające na celu optymalizację wykorzystania energii wytworzonej z OZE					
Priorytet 4.5. (FS/EFRR) Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	<p>Wsparcie dla projektów na terenie miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie.</p> <p>Na poziomie krajowym wsparcie mogą uzyskać:</p> <p>1) sieci ciepłownicze i chłodnicze (wraz ze źródłem) wynikające z planów gospodarki niskoemisyjnej.</p> <p>Dla projektów realizowanych na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie, uzgodnionych w ramach Strategii ZIT – tryb pozakonkursowy.</p> <p>Wsparcie dla projektów realizowanych na terenie pozostałych miast w trybie konkursowym (zgodnie z listą miast kwalifikujących się do wsparcia w ramach POIŚ stanowiącą załącznik do linii demarkacyjnej).</p> <p>Warunkiem ubiegania się o wsparcie jest posiadanie planów gospodarki niskoemisyjnej.</p>	Brak działań	<p>Wsparcie dla projektów na terenie miast lub miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie.</p> <p>Wsparcie dla projektów wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej dla poszczególnych typów obszarów miast i niekwalifikujących się do dofinansowania w ramach innego PI np. oświetlenie publiczne, działania informacyjno-promocyjne dotyczące np. oszczędności energii, kampanie promujące budownictwo zeroemisyjne, inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego.</p>	Brak działań		Brak działań
	<p>2) zrównoważona mobilność miejska/ekologiczny transport :</p> <p>- wsparcie dla podstawowych projektów na terenie 18 miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie - budowa, przebudowa infrastruktury transportu publicznego (sieci szynowych, trolejbusowych i autobusowych), zakup, modernizacja niskoemisyjnego taboru budowa instalacji do dystrybucji nośników energii dla niskoemisyjnego taboru, budowa i rozbudowa węzłów przesiadkowych, innowacyjne transportowe systemy informacji i zarządzania ruchem (tylko jako element tu wskazanych projektów).</p> <p>Dla projektów realizowanych na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie, uzgodnionych w ramach Strategii ZIT– tryb pozakonkursowy</p> <p>- wsparcie dla projektów realizowanych na terenie pozostałych miast w trybie konkursowym (zgodnie z listą miast kwalifikujących się do wsparcia w ramach POIŚ stanowiącą załącznik do linii</p>		<p>2) zrównoważona mobilność miejska/ekologiczny transport :</p> <p>- wsparcie dla projektów realizowanych na terenie 18 miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie – budowa, przebudowa uzupełniająca do poziomu krajowego infrastruktury transportu publicznego, w tym np.: P&R, zintegrowane centra przesiadkowe, wspólny bilet, Inteligentne Systemy Transportowe, ścieżki rowerowe, przebudowa infrastruktury miejskiej w celu ograniczenia ruchu drogowego w centrach miast itp.</p> <p>W przypadku miast (z listy stanowiącej załącznik do demarkacji) kwalifikujących się do wsparcia w ramach POIŚ, możliwe jest wsparcie w ramach RPO po rozstrzygnięciu trybu konkursowego w ramach POIŚ .</p> <p>- wsparcie dla ekologicznego transportu publicznego w pozostałych miastach i/lub obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie, mogące być realizowane również w formule ZIT.</p>	<p>Wsparcie w zakresie transportu publicznego w stolicach województw Polski Wschodniej i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie (Białegostoku, Lublina, Kielc, Rzeszowa, Olsztyna) oraz ich obszarach funkcjonalnych lub obszarach realizacji ZIT w w. miast wojewódzkich.</p> <p>Dla projektów realizowanych na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie, uzgodnionych w ramach Strategii ZIT– tryb pozakonkursowy</p> <p>Zrównoważona mobilność miejska – wsparcie w zakresie tworzenia nowych bądź rozbudowy istniejących ekologicznych sieci transportu miejskiego przez</p>	<p>Demarkacja w oparciu o schemat:</p> <p>- 18 miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie wspartych z POIŚ dla projektów podstawowych stanowiących priorytet finansowania w ramach transportu.</p> <p>- w miastach wojewódzkich Polski Wschodniej drugi najważniejszy projekt transportowy będzie finansowany w ramach PO PW.</p> <p>- pozostałe (uzupełniające) projekty realizowane w ramach ZIT miast wojewódzkich będą mogły otrzymać finansowanie z RPO.</p>	Brak działań

	<p>demarkacyjnej).</p> <p>IZ POIŚ przeprowadzi preselekcję projektów dla ww. miast. Koordynacja procedury wyboru projektów pomiędzy IZ.</p> <p>Warunkiem ubiegania się o wsparcie jest posiadanie planów gospodarki niskoemisyjnej</p>			<p>m.in. budowę /przebudowę sieci szynowych, trolejbusowych i autobusowych wraz z niezbędną infrastrukturą na potrzeby komunikacji miejskiej oraz zakupem niskoemisyjnego taboru, budowę intermodalnych dworców przesiadkowych, wdrożenie nowych/rozbudowa lub modernizacja istniejących systemów telematycznych na potrzeby komunikacji miejskiej (jako obudowa uzupełniająca dla projektów w ramach POIŚ).</p> <p>Warunkiem ubiegania się o wsparcie jest posiadanie planów gospodarki niskoemisyjnej.</p>	<p>- w pozostałych miastach wsparcie wszystkich typów projektów w RPO.</p>	
<p>Priorytet 4.6. (EFRR)</p> <p>Promowanie badań i innowacji w zakresie technologii niskoemisyjnych oraz wprowadzania tych technologii</p>	<p>Działania tego typu mogą wynikać ze wskazanych na poziomie krajowym inteligentnych specjalizacji i mogą być realizowane w ramach celu tematycznego 1.</p>	Brak działań	Brak działań	Brak działań		Brak działań
<p>Priorytet 4.7. (EFRR/FS)</p> <p>Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło</p>	<p>Podział w oparciu o moc zainstalowaną</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji, 2) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE 3) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku której jednostki te 	Brak działań	<p>Podział w oparciu o moc zainstalowaną</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji, 2) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE, 3) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku, której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji , 	Brak działań		Brak działań

użytkowe	<p>zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji,</p> <p>4) budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej i elektroenergetycznej,</p> <p>Podział: pow. 1 MW mocy en. elektrycznej</p> <p>W przypadku instalacji, które wykorzystują jako surowiec energetyczny paliwa kopalne -- pow. 1 MW mocy energii elektrycznej do 20 MW mocy ciepłej.</p> <p>W przypadku instalacji, które nie wykorzystują jako surowiec paliw kopalnych – brak limitu 20 MW mocy ciepłej.</p> <p>Docelowo na poziomie krajowym wsparcie planowane jest w ramach Funduszu Spójności, zależy to jednak od pozytywnych rozstrzygnięć negocjacji projektu rozporządzenia dot. FS. W przeciwnym przypadku wsparcie na poziomie krajowym będzie udzielane z EFRR.</p>		<p>4) budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej i elektroenergetycznej</p> <p>Podział do 1 MW mocy en. elektrycznej.</p>			
----------	---	--	--	--	--	--

Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem (FS, EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy (FS)	Poziom regionalny	Uszczegółowienie (gdzie zasadne)	EFROW/ EFMR
Priorytet 5.1. (FS/EFRR) Wspieranie inwestycji służących dostosowaniu do zmian klimatu, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	Brak działań	Brak działań		Brak działań
Priorytet 5.2. (FS/EFRR) Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami	1) rozwój form małej retencji – kompleksowe projekty realizowane przez beneficjentów na obszarze więcej niż 1 województwa	1) rozwój form małej retencji – kompleksowe projekty realizowane przez beneficjentów na obszarze 1 województwa		Brak działań
	2) wsparcie systemu ratownictwa chemiczno-ekologicznego i służb ratowniczych na wypadek wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii (w zależności od beneficjenta - na poziomie krajowym – Państwowa Straż Pożarna)	2) wsparcie systemu ratownictwa chemiczno-ekologicznego i służb ratowniczych na wypadek wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii (w zależności od beneficjenta - na poziomie regionalnym – Ochotnicza Straż Pożarna)		Brak działań
	3) rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń (w zależności od zasięgu projektu - na poziomie krajowym – zasięg powyżej 1 województwa)	3) rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń (w zależności od zasięgu projektu - na poziomie regionalnym – zasięg 1 województwa)		Brak działań
	Inwestycje mające na celu ochronę obszarów z wyższym niż średnie ryzyko powodziowe (zgodnie z mapami ryzyka powodziowego). 4) realizacja kompleksowych inwestycji związanych z oceną ryzyka wystąpienia powodzi i zarządzania tym ryzykiem 5) wykonanie zabezpieczeń obiektów już istniejących (kompleksowe remonty, dostosowanie do obowiązujących standardów, rozbiórki obiektów, których technologiczna żywotność dobiegła końca bądź zagrażają bezpieczeństwu ekologicznemu i społecznemu)	Inwestycje mające na celu ochronę obszarów ze średnim ryzykiem powodziowym (zgodnie z mapami ryzyka powodziowego). 4) realizacja kompleksowych inwestycji związanych z oceną ryzyka wystąpienia powodzi i zarządzania tym ryzykiem 5) wykonanie zabezpieczeń obiektów już istniejących (kompleksowe remonty, dostosowanie do obowiązujących standardów, rozbiórki obiektów, których technologiczna żywotność dobiegła końca bądź zagrażają bezpieczeństwu ekologicznemu i społecznemu)		W ramach EFROW wsparcie inwestycji zapobiegających lub minimalizujących skutki prawdopodobnych klęsk żywiołowych lub katastrof w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej w zakresie ochrony upraw rolnych, skierowanych do rolników lub grup rolników, <i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i>
	6) opracowanie/aktualizacja dokumentów wymaganych prawem krajowym lub unijnym, 7) wsparcie monitoringu środowiska 8) realizacja kompleksowych inwestycji związanych z ochroną przed suszą w dorzeczach Wisły i Odry 9) projekty retencjonowania i gospodarowania wodami - działania nakierowane na zwiększenie naturalnej retencji dolin rzecznych, zapobieganie suszy i zmniejszenie emisji z przesuszonych torfowisk, prawidłowe utrzymanie cieków wodnych (m.in. rzek i potoków górskich), renaturyzacja przekształconych cieków i ich obszarów zalewowych, obszarów	6) działania dotyczące zabezpieczenia obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi i ich następstwami (np. zagospodarowanie wód opadowych [w tym: systemy zbierania i retencjonowania wody opadowej, budowa/modernizacja sieci kanalizacji deszczowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, zapobieganie uszczelnianiu gruntu])	Demarkacja pomiędzy projektami wymienionymi w pkt 12 POIS a projektami wymienionymi w pkt 6 RPO w	Brak działań

	<p>wodno-blotnych, prowadzenie odpowiedniej gospodarki leśnej</p> <p>10) prowadzenie działań informacyjno- edukacyjnych na temat zmian klimatu i adaptacji do nich</p> <p>11) zabezpieczanie brzegów morskich przed skutkami zmian klimatu z wykorzystaniem metod przyrodniczych</p> <p>12) działania dotyczące zabezpieczenia obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi i ich następstwami [np. zagospodarowanie wód opadowych (w tym: systemy zbierania i retencjonowania wody opadowej, budowa/modernizacja sieci kanalizacji deszczowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, zapobieganie uszczelnianiu gruntu)]</p>		<p>oparciu o wielkość miasta:</p> <p>- w POIS: miasta powyżej 100 tys. mieszkańców,</p> <p>- w RPO: miasta poniżej 100 tys. mieszkańców.</p>	
--	---	--	--	--

Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami (FS, EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy		Poziom regionalny	Uszczegółowienia (gdzie zasadne)	EFRROW/ EFMR
	FS	EFRR			
<p>Priorytet 6.1. (FS/EFRR) Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie</p>	<p>1) kompleksowe inwestycje w zakresie rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi realizowane w regionach gospodarki odpadami, w których uwzględniono komponent dotyczący termicznego przekształcania odpadów, zapewniające zintegrowane podejście zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami na poziomie wynikającym ze zobowiązań akcesyjnych.</p>	Brak działań	<p>1) kompleksowe inwestycje w zakresie rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi realizowane w regionach gospodarki odpadami komunalnymi, w których nie przewidziano komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów, zapewniające zintegrowane podejście zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami na poziomie wynikającym ze zobowiązań akcesyjnych</p>	<p>Warunkiem wsparcia inwestycji będzie ich uwzględnienie w planach inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi przygotowanych przez samorządy województw i zatwierdzonych przez Ministra Środowiska.</p>	Brak działań
	<p>2) Brak działań</p>	Brak działań	<p>2) kompleksowe projekty skierowane na poprawę gospodarki odpadami innymi niż komunalne przez zapobieganie powstawaniu odpadów, promowanie ponownego użycia, wdrażanie technologii odzysku, w tym recyklingu i ostatecznego unieszkodliwiania odpadów</p>	<p>W pkt 3) zadania na poziomie regionalnym dedykowane są głównie jst.</p>	Brak działań
	<p>3) racjonalizacja gospodarki odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi, oraz wykorzystywania zasobów w procesach produkcji przez przedsiębiorców</p>	Brak działań	<p>3) kompleksowa poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi, przede wszystkim w zakresie usuwania i unieszkodliwiania azbestu</p>		
<p>Priorytet 6.2. (FS/EFRR) Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez</p>	<p>1) Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, z uwzględnieniem inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociągowymi, w tym wyposażenie: - w systemy odbioru ścieków komunalnych, oczyszczalnie ścieków; - w systemy i obiekty zaopatrzenia w wodę (wyłącznie w ramach kompleksowych projektów); - w infrastrukturę zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych; Podział interwencji w oparciu o wielkość aglomeracji w obecnie aktualizowanym KPOŚK (na poziomie krajowym aglomeracje co najmniej 10 tys. RLM – próg RLM nie dotyczy regionów lepiej rozwiniętych)</p>	Brak działań	<p>1) Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, z uwzględnieniem inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociągowymi, w tym wyposażenie aglomeracji - w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, - budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni, - - wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi . Podział interwencji w oparciu o wielkość aglomeracji w obecnie aktualizowanym KPOŚK (na poziomie regionalnym aglomeracje poniżej 10 tys. RLM).</p>		Brak działań

państwa członkowskie	Brak działań	Brak działań	2) Kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków w terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków – na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna).		Brak działań
	3) Projekty polegające na podniesieniu efektywności procesu oczyszczania ścieków przemysłowych oraz racjonalnego wykorzystania wody w procesach produkcji	Brak działań	Brak działań		Brak działań
	Brak działań	Brak działań	4) budowa i modernizacja linii wodociagowych (systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody) w ramach kompleksowych projektów gospodarki wodno-ściekowych w aglomeracjach poniżej 10 tys. RLM lub gdy na danym terenie zapewniona jest sieć kanalizacyjna 5) zakup urządzeń i aparatury (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe), zakupu i remontu urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody		Brak działań
Priorytet 6.3. (EFRR) Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Brak działań	1) Ochrona zabytków – minimalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu 20 mln PLN.	1) Ochrona zabytków – maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu 20 mln PLN.		W ramach EFROW - odnawianie lub poprawa stanu obiektów służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego zakup obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami z przeznaczeniem na cele publiczne, <i>Demarkacja pomiędzy programami zostanie ustalona na kolejnym etapie prac.</i>
	Brak działań	2) Rozwój zasobów kultury (w tym poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury oraz szkolnictwa artystycznego). Wsparcie ograniczone wyłącznie do infrastruktury służącej zachowaniu i promocji dziedzictwa kulturowego, (np. sale koncertowe). Minimalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu 20 mln PLN. W przypadku państwowych instytucji kultury i współprowadzonych przez MKiDN, archiwów państwowych oraz publicznych szkół artystycznych (prowadzonych przez MKiDN i jednostki samorządu terytorialnego) oraz uczelni artystycznych (nadzorowanych przez MKiDN) minimalna wartość kosztów kwalifikowanych 4 mln PLN.	2) Rozwój zasobów kultury (w tym poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury) – maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu 20 mln PLN. W przypadku państwowych instytucji kultury i współprowadzonych przez MKiDN, archiwów państwowych oraz publicznych szkół artystycznych (prowadzonych przez MKiDN i jednostki samorządu terytorialnego) oraz uczelni artystycznych (nadzorowanych przez MKiDN) maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych 4 mln PLN.	W przypadku szkolnictwa artystycznego realizowane będą wyłącznie działania służące zachowaniu i promocji dziedzictwa kulturowego. Natomiast działania edukacyjne dotyczące szkolnictwa artystycznego mogą być	Brak działań

				realizowane w ramach CT 10.	
<p>Priorytet 6.4. (FS/EFRR) Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program Natura 2000 i zieloną infrastrukturę</p>	<p>Wsparcie projektów na rzecz systemu krajowego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 i parków narodowych.</p> <p>1) Ochrona in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków narodowych i Natura 2000 oraz, w ramach kompleksowych projektów ponadregionalnych, na terenach leżących poza ww. obszarami;</p> <p>2) Opracowanie i wdrażanie dokumentów planistycznych zgodnie z kierunkami określonymi w <i>Priorytetowych Ramach Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020 (PAF)</i> oraz w <i>Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z planem działań na lata 2014-2020.</i></p>	Brak działań	<p>Wsparcie projektów na rzecz systemu regionalnego ze szczególnym uwzględnieniem parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody.</p> <p>1) Ochrona in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000).</p> <p>2) Opracowywanie planów/ programów ochrony dla ww. obszarów cennych przyrodniczo.</p>		Brak działań
	Brak działań	Brak działań	<p>3) projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki</p> <p>4) projekty dotyczące działalności wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze wraz z promocją np. stawy widokowe, tereny wypoczynkowe, ścieżki dydaktyczne w tym obszary nadmorskie i przybrzeżne dla ich zagospodarowania na cele turystyczne</p>		<p>W ramach EFRROW Leader – projekty w zakresie rozwoju publicznej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej wykorzystujące walory środowiskowe. Ochrona i zachowanie dziedzictwa przyrodniczego.</p> <p><i>Demarkacja pomiędzy programami zostanie ustalona na kolejnym etapie prac.</i></p>
				<p>5) Budowa i modernizacja niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych)</p>	

	6) Rozwój zielonej infrastruktury, w tym zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych lądowych i wodnych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu	Brak działań	Brak działań		W ramach EFRROW program rolnośrodowiskowo-klimatyczny” Beneficjent: Rolnicy, grupy rolników, grupy rolników i innych gospodarujących gruntami, w uzasadnionych przypadkach także inni gospodarujący gruntami lub ich grupy. <i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i>
	7) Rozbudowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (w parkach narodowych) 8) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych	Brak działań	7) Rozbudowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych) oraz prowadzenie, komplementarnych i uzupełniających do ogólnopolskich, działań/ kampanii informacyjno-edukacyjnych; 8) Prowadzenie komplementarnych i uzupełniających do ogólnopolskich, działań/ kampanii informacyjno-edukacyjnych.		W ramach EFRROW Leader – promocja dziedzictwa przyrodniczego. Komplementarność z PO polityki spójności.
	9) wykonywanie wielkoobszarowych inwentaryzacji cennych siedlisk przyrodniczych i gatunków; 10) opracowanie zasad kontroli i zwalczania w środowisku przyrodniczym gatunków obcych; 11) wspieranie zrównoważonego zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo.	Brak działań	9) projekty dotyczące sporządzenia inwentaryzacji przyrodniczej gmin (w uzgodnieniu z GDOŚ) 10-11) Brak działań		Brak działań
Priorytet 6.5. (FS/EFRR) Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów poprzemysłowych (w tym terenów powojaskowych), zmniejszenie	Wsparcie dużych przedsiębiorstw 1) Wsparcie inwestycji dotyczących poprawy jakości powietrza dla dużych przedsiębiorstw, w tym instalacje i urządzenia (np. filtry) do redukcji zanieczyszczeń powietrza (pyłowe, gazowe)	Brak działań	Wsparcie MŚP 1) Wsparcie inwestycji dotyczących poprawy jakości powietrza dla sektora MŚP, w tym instalacje i urządzenia (np. filtry) do redukcji zanieczyszczeń powietrza (pyłowe, gazowe), systemy monitoringu powietrza		W ramach EFRROW Wsparcie MSP prowadzących działalność w zakresie przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych tj. produktów wymienionych w Załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu UE. <i>Demarkacja pomiędzy programami ustalona na kolejnym etapie prac.</i>

zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszeniu hałasu	Brak działań	Brak działań	2) Inwestycje dotyczące hałasu (monitoringu hałasu)		Brak działań
	3) Rekultywacja lub remediacja ¹ terenów zdegradowanych mająca na celu zmianę dotychczasowych funkcji przez nie pełnionych na cele środowiskowe, umożliwiającą powtórne wykorzystanie terenu	Brak działań	3) Rekultywacja lub remediacja terenów zdegradowanych mająca na celu zmianę dotychczasowych funkcji przez nie pełnionych na cele środowiskowe umożliwiającą powtórne wykorzystanie terenu	Propozycja demarkacji w oparciu o wielkość miasta: - w POIS: miasta powyżej 100 tys mieszkańców, - w RPO: miasta poniżej 100 tys. mieszkańców.	Brak działań
	Brak działań	Brak działań	4) systemy pomiaru zanieczyszczeń w miastach oraz systemy informowania mieszkańców o poziomach zanieczyszczeń		Brak działań
	5) Rozwój miejskich terenów zielonych	Brak działań	5) Brak działań		Brak działań
Priorytet 6.6. (EFRR) Promowanie innowacyjnych technologii mających na celu poprawę ochrony środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami w sektorze odpadów, sektorze wodnym oraz w odniesieniu do gleby lub zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza	Działania tego typu mogą wynikać ze wskazanych na poziomie krajowym inteligentnych specjalizacji i mogą być realizowane w ramach celu tematycznego 1. 1) technologie bezodpadowe oraz niskoodpadowe technologie produkcji, technologie wykorzystujące surowe wtórne zamiast surowców pierwotnych, energetyczne zagospodarowanie odpadów i osadów ściekowych w ramach źródeł własnych przedsiębiorstw. 2) technologie ograniczające zużycie jednostkowe surowców pierwotnych w tym zużycie wody w procesach produkcyjnych i systemy zamkniętych obiegów wody.				Brak działań.
Priorytet 6.7. (EFRR) Wspieranie przekształcenia przemysłu w kierunku gospodarki zasobooszczędnej, promowanie ekologicznego wzrostu gospodarczego, ekoinnowacji i	Działania tego typu mogą wynikać ze wskazanych na poziomie krajowym inteligentnych specjalizacji i mogą być realizowane w ramach celu tematycznego 1. Podobne typy projektów jak w PI 6.6.				Brak działań

¹ rozumie się przez to poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości, kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się substancji powodujących ryzyko, tak, aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu

zarządzania efektywnością środowiskową w sektorach publicznym i prywatnym			
--	--	--	--

Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej (FS, EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy		Poziom regionalny	(Polska Wschodnia)	Uszczegółowienie (gdzie zasadne)	EFROW/ EFMR
	FS	EFRR				
Priorytet 7.1. (FS/EFRR) Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T	1) budowa, przebudowa dróg znajdujących się w sieci TEN-T, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu na tych drogach (BRD, ITS) 2) budowa, modernizacja i rehabilitacja sieci kolejowej (podniesienie parametrów do standardów sieci TEN-T) i infrastruktury dworcowej w TEN-T, zakup, modernizacja taboru dla połączeń międzynarodowych i międzyregionalnych 3) inwestycje na rzecz zwiększenia przepustowości przestrzeni powietrznej i bezpieczeństwa ruchu lotniczego	1) budowa, przebudowa dróg znajdujących się w sieci TEN-T, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu na tych drogach (BRD, ITS)	W wyjątkowych sytuacjach po uzgodnieniu z PKP PLK SA na poziomie regionalnym mogą być realizowane również inwestycje w sieci TEN-T, gdy mają one znaczenie regionalne.	Brak działań		Brak działań
Priorytet 7.2. (EFRR) Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	Brak działań	1) budowa, przebudowa dróg krajowych (w tym ekspresowych) poprawiających mobilność regionalną, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach (BRD, ITS) 2) budowa, przebudowa dróg wyprowadzających ruch z miast na prawach powiatu w ciągu dróg krajowych	1) budowa, przebudowa dróg wojewódzkich, na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z siecią TEN-T, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach (BRD, ITS) 2) pozostałe drogi, zgodnie z Kontraktem Terytorialnym oraz w przypadku dróg lokalnych zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa. Drogi lokalne mogą być wspierane w ramach innych PI (np. 3.1, 4.5, 8.2, 9.2) jako niezbędny element projektu. Drogi lokalne w ramach PI 7.2 mogą uzyskać wsparcie jeżeli są związane z węzłami miejskimi w rozumieniu Rozporządzenia 1315/2013.	Wspierane będą projekty z zakresu budowy bądź przebudowy szczególnie istotnych odcinków dróg, które w znaczącym stopniu wpłyną na zwiększenie poziomu spójności sieci drogowej w obrębie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie w obrębie 5 miast wojewódzkich Polski Wschodniej, tj. Białegostoku, Lublina, Kielc, Rzeszowa i Olsztyna oraz ich obszarów funkcjonalnych lub obszarów realizacji ZIT ww. miast wojewódzkich. Przykładowe typy operacji: przebudowa istniejącej sieci drogowo-ulicznej służącej efektywnemu skomunikowaniu dzielnic i eliminacji wąskich gardeł, budowa obwodnic wewnętrznych, budowa/przebudowa odcinków dróg służących połączeniu układu drogowego w mieście z	Generalna zasada przy wsparciu dróg – po statusie dróg a nie zarządcy. Drogi powiatowe i gminne będą mogły uzyskać dofinansowanie w trybie konkursowym, jeżeli będą spełniać warunki zapisane w UP tj. inwestycje w drogi lokalne (gminne i powiatowe) będą możliwe jedynie, gdy stanowią element szerszej koncepcji związanej z rewitalizacją obszarów miejskich i wiejskich, zrównoważoną mobilnością miejską	W ramach EFROW wsparcie budowy lub przebudowy dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych oraz dojazdów do zabudowań <u>poszczególnych uczestników scalenia</u> . <i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i>

				siecią dróg poza jego obszarem.	(przebudowa infrastruktury transportu miejskiego) – jako część projektu z właściwego mu PI, lub ze środków PI 7.2 gdy usprawniają połączenia między ośrodkami życia społeczno-gospodarczego (w tym ośrodków aktywności gospodarczej, rozwijających się obszarów inwestycyjnych, centrów logistycznych, lotnisk) lub gdy zapewniają konieczne połączenie z siecią autostrad i dróg krajowych lub gdy uzupełniają luki w połączeniach transgranicznych.	
Priorytet 7.3. (FS/EFRR) Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej	1) Budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury oraz wdrażanie rozwiązań i technik zarządzania i monitorowania ruchu: - głównych śródlądowych dróg wodnych (w tym portów śródlądowych) objętych Dokumentem Implementacyjnym do SRT; - portów morskich objętych Dokumentem Implementacyjnym do SRT i polskiego obszaru morskiego; terminali przeładunkowych znajdujących się w sieci TEN-T	Brak działań	1) Budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury oraz wdrażanie rozwiązań i technik zarządzania i monitorowania ruchu: śródlądowych dróg wodnych (w tym portów śródlądowych); portów morskich; terminali przeładunkowych nie należących do sieci TEN-T	Brak działań		W ramach EFMR - inwestycje w urządzenia techniczne związane z działalnością rybacką oraz elementy budowlane bezpośrednio z tymi urządzeniami związane w portach rybackich, przystaniach oraz miejscach wylądowania produktów, zwiększaniu efektywności energetycznej, przyczynianiu się do ochrony środowiska lub poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy. <i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i>

mobilności regionalnej i lokalnej						
<p>Priorytet 7.4. (FS/EFRR) Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu</p>	<p>1) Budowa, modernizacja, rehabilitacja sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej poza siecią TEN-T, której zarządcą jest PKP PLK SA oraz zakup i modernizacja taboru kolejowego dla połączeń międzynarodowych i międzywojewódzkich</p> <p>2) Budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury, zakup, modernizacja taboru dla publicznego transportu kolejowego na obszarach funkcjonalnych miast (kolej aglomeracyjna, metro)</p>	Brak działań	<p>1) budowa, modernizacja, rehabilitacja sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej o znaczeniu regionalnym oraz zakup i modernizacja taboru kolejowego dla połączeń wojewódzkich, której zarządcą nie jest PKP PLK SA.</p> <p>Brak działań</p>	<p>1) Realizowane będą inwestycje w infrastrukturę liniową (przebudowa drogi kolejowej oraz sieci trakcyjnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą), infrastrukturę punktową (obiekty obsługi podróźnych, m.in. przystanki, wiaty, kładki dla pieszych oraz inne obiekty inżynieryjne). Ponadto przewiduje się usprawnienie systemów automatyki kolejowej. Ponadto w ramach osi priorytetowej wsparcie uzyskają projekty dot. przygotowania dokumentacji technicznej dla projektów wpisujących się w założenia osi.</p> <p>Planowane inwestycje będą prowadzone na istniejących liniach kolejowych, których zarządcą jest PKP PLK S.A., w ramach makroregionalnego korytarza transportowego.</p>	<p>Istnieje możliwość negocjacji w Kontrakcie Terytorialnym linii kolejowych zarządzanych przez PKP PLK SA istotnych z pkt widzenia regionów.</p> <p>W wyjątkowych sytuacjach po uzgodnieniu z PKP PLK SA, na poziomie regionalnym (RPO) mogą być realizowane ze środków PI 7.4 również inwestycje na liniach kolejowych w sieci TEN-T, jeśli mają one znaczenie regionalne.</p>	Brak działań
<p>Priorytet 7.5 Zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych</p>	Wsparcie tylko na poziomie krajowym.					Brak działań

Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników (EFS, EFRR)

Interwencja na szczeblu krajowym powinna skupiać się na wspieraniu przygotowania i przeprowadzenia reform w obszarze zatrudnienia, np. poprawie efektywności usług świadczonych na rzecz klientów instytucji rynku pracy czy modernizacji systemu zarządzania informacjami wykorzystywanymi w usługach rynku pracy.

Większość działań na poziomie regionalnym - wsparcie powinno być kierowane do poszczególnych osób (w tym mieszkańców obszarów wiejskich i rolników w zakresie innym niż działalność rolnicza) w celu poprawy ich sytuacji na rynku pracy, np. poprawa dostępu do zatrudnienia, w tym podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych, podejmowanie lokalnych inicjatyw, wspieranie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, wspieranie zdolności przystosowania się przedsiębiorstw i pracowników do zmian.

Wyjątki od ww. logiki podziału interwencji pomiędzy szczebel krajowy i regionalny przedstawiono w tabeli.

Wiodącym funduszem dla celu tematycznego 8. jest EFS. EFRR pełni rolę pomocniczą - powinien być wykorzystywany wyłącznie w sytuacji, gdy inwestycje sfinansowane z jego udziałem służą bezpośrednio realizacji celów społecznych wynikających z interwencji EFS.

Zapisy tabeli w zakresie EFRR co do zasady wskazują na logikę programowania interwencji a tym samym nie wyznaczają katalogu działań, chyba że w konkretnym priorytecie inwestycyjnym wskazano inaczej.

Działania EFS wskazane w tabeli nie stanowią zamkniętej listy typów operacji obowiązkowych na danym poziomie interwencji - mają one charakter przykładowy, co oznacza, że mogą być modyfikowane, rozszerzane oraz dopasowywane w zależności od potrzeb danego regionu lub obszaru tematycznego, o ile wpisują się w opisaną powyżej logikę podziału interwencji. Ponadto, nie odnoszą się do projektów innowacyjnych i ponadnarodowych EFS zaplanowanych do realizacji w ramach wydzielonej osi priorytetowej PO krajowego. Szczegółowy zakres interwencji, w tym katalog działań podejmowanych w ramach poszczególnych celów tematycznych, będzie ustalany indywidualnie w odniesieniu do każdego programu operacyjnego.

W przypadku priorytetów inwestycyjnych, w których zakres wsparcia pokrywa się ze wsparciem w ramach Leader, demarkacja pomiędzy programami zostanie wypracowana w ramach grupy roboczej programu Leader.

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	EFRR/EFMR
Priorytet 8.1. (EFRR) rozwoj inkubatorów przedsiębiorczości oraz wsparcie inwestycyjne dla samozatrudnienia, mikroprzedsiębiorstw oraz rozwoju firm	Priorytet inwestycyjny nie będzie realizowany w sposób bezpośredni. Działania w tym zakresie mogą być wdrażane w ramach priorytetu inwestycyjnego 8.7. Brak działań w tym PI.		W ramach EFRR w działaniu Premia na rozpoczęcie działalności pozarolniczej – wsparcie na założenie działalności gospodarczej dla osób ubezpieczonych w KRUS- poza obszarem funkcjonalnym miast W ramach Leadera - wsparcie inwestycji na tworzenie tzw. inkubatorów kuchennych. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw na obszarach wiejskich (poza obszarami funkcjonalnymi miast).
Priorytet 8.2. (EFRR) wspieranie rozwoju przyjaznego dla zatrudnienia poprzez rozwój potencjałów endogenicznych jako elementu strategii terytorialnej dla obszarów ze specyficznymi potrzebami, łącznie z przekształceniem upadających regionów przemysłowych oraz działaniami na rzecz	Brak działań	Wsparcie wyłącznie na poziomie regionalnym wynikające ze strategii/planów dla terytoriów ze specyficznymi potrzebami. Wsparcie środkami EFRR uwarunkowane prozatrudnieniowym charakterem i istnieniem jasnej wizji i strategii co do powiązania działań EFRR z zasadniczym wsparciem, które będzie udzielane w ramach EFS (EFRR jako uzupełnienie EFS). KE rekomenduje zaprojektowanie/ udzielanie wsparcia w sposób skoncentrowany na najważniejszych, dobrze zdiagnozowanych potrzebach. Brak możliwości	W ramach EFRR realizacja lokalnych strategii rozwoju w ramach Leadera.

zwiększenia dostępności i rozwoju zasobów naturalnych i kulturowych		zaprojektowania szerokiego spektrum wsparcia / wsparcia nie uzasadnionego wcześniejszą solidną analizą. Elementem pomocnym do wyznaczania zakresu interwencji powinien być SMART Specialisation oraz diagnoza w wymiarze terytorialnym.	
Priorytet 8.3. (EFRR) inicjatywy w zakresie rozwoju lokalnego oraz pomoc dla struktur świadczących usługi lokalne w tworzeniu nowych miejsc pracy, o ile takie działania są poza zakresem rozporządzenia dot. EFS	Tego typu działania mogą być realizowane w ramach innych priorytetów inwestycyjnych, np. 8.2. Co do zasady zakres wsparcia określony w tym PI dotyczy wspierania CLLD, które pozostają domeną wsparcia EFS. Brak działań w tym PI.		W ramach EFRROW w ramach Leadera - realizacja lokalnych strategii rozwoju, w tym:.. 1) wsparcie operacji polegających na tworzeniu tzw. inkubatorów kuchennych. 2) wsparcie tworzenia i funkcjonowania sieci w zakresie krótkich łańcuchów dostaw, rynków lokalnych lub usług turystycznych
Priorytet 8.5. (EFS) zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	Brak działań	Wsparcie usług skierowanych do osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo w celu zwiększenia ich szans na znalezienie zatrudnienia. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować: 1) pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy osobom po 25 r.ż. 2) działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy 3) pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego 4) wspieranie mobilności zawodowej 5) działania EURES związane z bezpośrednim świadczeniem usług dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców 6) reorientacja zawodowa rolników i rybaków	W ramach EFRROW w ramach Leader - wsparcie podnoszenia kompetencji osób z obszaru LSR, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk w powiązaniu ze wzrostem mobilności zawodowej, a także dywersyfikacji źródeł dochodu oraz rozwojem przedsiębiorczości.
Priorytet 8.6. (EFS) trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych bez pracy, zwłaszcza tych którzy nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (NEET)	Wsparcie usług skierowanych do młodzieży NEET w wieku 15-24 lata w celu zwiększenia ich szans na znalezienie zatrudnienia. Przykładowe działania mogą obejmować: 1) pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy 2) działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób młodych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy 3) pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego przez osoby wchodzące na rynek pracy 4) wspieranie mobilności zawodowej osób młodych	Brak działań	W ramach EFRROW, w ramach Leader: Wsparcie podnoszenia kompetencji osób z obszaru LSR, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk w powiązaniu ze wzrostem mobilności zawodowej, a także dywersyfikacji źródeł dochodu oraz rozwojem przedsiębiorczości.
Priorytet 8.7. (EFS) samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy	Brak działań	Wsparcie usług adresowanych do osób pozostających bez pracy, poszukujących zatrudnienia, zagrożonych jego utratą lub w innych aspektach defaworyzowanych na rynku pracy, ukierunkowane na rozwój przedsiębiorczości. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować: 1) instrumenty finansowe, w tym preferencyjne pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej 2) bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy	W ramach EFRROW: – wsparcie na założenie działalności gospodarczej dla osób ubezpieczonych w KRUS. <i>Demarkacja pomiędzy programami zostanie ustalona na kolejnym etapie prac.</i> W Leader: - wsparcie zakładania nowych przedsiębiorstw, poza obszarem funkcjonalnym miast.

		<p>3) dotacje na spłatę odsetek (interest rate subsidy)</p> <p>4) granty zwrotne (repayable grants)</p> <p>5) wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług</p> <p>Osoba, która otrzymała wsparcie w PI 8.7, może ubiegać się o wsparcie w ramach PI 3.3 wyłącznie po upływie wyznaczonej karencji, która zostanie dookreślona w SzOP.</p>	<p>W ramach EFMR:</p> <p>Szkolenia w zakresie działalności rybackiej i akwakultury, w celu podniesienia kwalifikacji zawodowych.</p> <p>Ponadto, w zakresie rybołówstwa morskiego realizowane będą szkolenia w zakresie dywersyfikacji działalności rybackiej w kierunku przejścia do innych branż gospodarki.</p> <p><i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i></p>
<p>Priorytet 8.8. (EFS) równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego</p>	<p>Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym m.in. poprzez następujące <u>przykładowe</u> działania:</p> <p>1) działania systemowe na rzecz równości kobiet i mężczyzn i godzenia życia zawodowego i prywatnego</p> <p>2) ograniczanie segregacji pod kątem płci i zwalczanie stereotypów związanych z płcią na rynku pracy i w obszarze podnoszenia kwalifikacji</p>	<p>Wsparcie usług ukierunkowanych na zapewnienie równych szans płci oraz godzenia życia zawodowego i prywatnego. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować:</p> <p>1) wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia,</p> <p>2) wdrożenie elastycznych form zatrudnienia (work sharing, telepraca, elastyczne godziny pracy, wypożyczanie pracowników)</p>	<p>Brak działań</p>
<p>Priorytet 8.9. (EFS) adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian</p>	<p>Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania:</p> <p>1) budowa systemu wczesnego ostrzegania i szybkiego reagowania na zmiany gospodarcze</p> <p>2) podnoszenie świadomości pracowników i kadr zarządzających modernizowanych firm w zakresie możliwości i potrzeby realizacji projektów wspierających procesy zmian</p> <p>3) upowszechnienie zarządzania strategicznego i zarządzania zasobami ludzkimi w MMŚP</p>	<p>Wsparcie usług adresowanych do przedsiębiorstw z sektora MSP i ich pracowników. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować:</p> <p>a. wspieranie rozwoju kwalifikacji pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw,</p> <p>b. dostarczanie kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych, diagnostycznych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw</p> <p>c. wdrażanie zarządzania strategicznego i nowoczesnych metod zarządzania przedsiębiorstwem.</p> <p>Wsparcie usług adresowanych do przedsiębiorstw z sektora MSP przechodzących procesy restrukturyzacyjne i modernizacyjne oraz ich pracowników ukierunkowane na dostosowanie się do zmian gospodarczych. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować:</p> <p>a. wsparcie na rzecz zapobiegania sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw, które odczuwają negatywne skutki zmiany gospodarczej</p> <p>b. zapewnianie przedsiębiorcy, który znalazł się w sytuacji kryzysowej wsparcia doradczego w zakresie opracowania i wrażenia planu rozwoju działalności / planu restrukturyzacji</p> <p>c. wsparcie outplacementowe</p>	<p>Brak działań</p>
<p>Priorytet 8.10. (EFS) aktywne i zdrowe starzenie się</p>	<p>Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania:</p> <p>1) projekty pilotażowe i testujące w zakresie programów profilaktycznych - zawierające m.in. komponent badawczy, edukacyjny oraz wspierający współpracę pomiędzy wysokospecjalistycznym ośrodkiem a</p>	<p>Wsparcie usług świadczonych indywidualnym osobom ukierunkowanych na wydłużenie wieku aktywności zawodowej. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować:</p> <p>1) programy przekwalifikowania pracowników</p>	<p>Brak działań</p>

	<p>lekarzami podstawowej opieki zdrowotnej oraz szpitalami ogólnymi, w celu przeciwdziałania zjawisku fragmentacji opieki nad pacjentem</p> <p>2) ogólnokrajowe programy w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia</p> <p>3) szkolenia oraz doradztwo w zakresie dostosowania szpitali/oddziałów do odpowiedniego standardu hospitalizacji osób starszych oraz pilotażowa realizacja projektów wspierających zakup niezbędnego wyposażenia</p>	<p>długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, przygotowujące do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia</p> <p>2) realizacja populacyjnych programów profilaktycznych w kierunku wczesnego wykrywania nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy;</p> <p>3) opracowanie i wdrożenie projektów profilaktycznych dot. chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu;</p> <p>4) opracowanie i wdrożenie programów rehabilitacji leczniczej ułatwiających powroty do pracy oraz umożliwiających wydłużenie aktywności zawodowej;</p> <p>5) opracowanie i wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.</p> <p>6) programy zdrowotne dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych, w zakresie wykraczającym poza finansowanie w ramach systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego</p>	
<p>Priorytet 8.11. (EFS) modernizacja i wzmocnienie roli instytucji działających na rynku pracy, w tym działania mające na celu zwiększenie transnarodowej mobilności pracowników</p>	<p>Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania:</p> <p>1) wdrażanie rozwiązań systemowych zwiększających efektywność usług świadczonych na rzecz klientów instytucji rynku pracy (m.in. modernizacja struktur organizacyjnych, podnoszenie kwalifikacji kadr instytucji rynku pracy, zastosowanie nowoczesnych technologii komunikacyjnych i informacyjnych)</p> <p>2) modernizacja systemu zarządzania informacjami wykorzystywanymi w usługach rynku pracy</p> <p>3) wsparcie sieci EURES niezwiązanych z bezpośrednim świadczeniem usług dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców</p>	Brak działań	Brak działań
<p>Priorytet 8.4 (EFRR) inwestowanie w rozwój infrastruktury dla publicznych służb zatrudnienia</p>	Wsparcie wyłącznie na poziomie krajowym w ramach finansowania krzyżowego	Brak działań	Brak działań.

Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem (EFS, EFRR)

Na poziomie krajowym interwencja będzie się koncentrować na wspieraniu przygotowania i przeprowadzenia reform w obszarze włączenia społecznego. Na tym poziomie realizowane będą również działania na rzecz wysokospecjalistycznej opieki zdrowotnej (jednostki chorobowe mające największy wpływ na aktywność zawodową oraz istotne z punktu widzenia trendów demograficznych) oraz związane z ratownictwem medycznym.

Na poziomie regionalnym wsparcie powinno obejmować zapewne usług indywidualnym osobom mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Z tego poziomu realizowane będą również interwencje związane z ochroną zdrowia i infrastrukturą społeczną wyrównujące nierówności w dostępie do usług na poziomie regionalnym i lokalnym. Wspierana będzie rewitalizacja w oparciu o LPR łącząca tzw. działania miękkie z inwestycjami infrastrukturalnymi.

Wyjątki od ww. logiki podziału interwencji pomiędzy szczebel krajowy i regionalny przedstawiono w tabeli.

Wiodącym funduszem dla celu tematycznego 9. jest EFS. EFRR pełni rolę pomocniczą - powinien być wykorzystywany wyłącznie w sytuacji, gdy inwestycje sfinansowane z jego udziałem służą bezpośrednio realizacji celów społecznych wynikających z interwencji EFS.

Zapisy tabeli w zakresie EFRR co do zasady wskazują na logikę programowania interwencji a tym samym nie wyznaczają katalogu działań chyba że w konkretnym priorytecie inwestycyjnym wskazano inaczej.

Działania EFS wskazane w tabeli nie stanowią zamkniętej listy obowiązkowych na danym poziomie interwencji - mają one charakter przykładowy, co oznacza, że mogą być modyfikowane, rozszerzane oraz dopasowywane w zależności od potrzeb danego regionu lub obszaru tematycznego, o ile wpisują się w opisaną powyżej logikę podziału interwencji. Ponadto, nie odnoszą się do projektów innowacyjnych i ponadnarodowych EFS zaplanowanych do realizacji w ramach wydzielonej osi priorytetowej PO krajowego. Szczegółowy zakres interwencji, w tym katalog działań podejmowanych w ramach poszczególnych celów tematycznych, będzie ustalany indywidualnie w odniesieniu do każdego programu operacyjnego.

W przypadku priorytetów inwestycyjnych, w których zakres wsparcia pokrywa się ze wsparciem w ramach Leader, demarkacja pomiędzy programami zostanie wypracowana w ramach grupy roboczej programu Leader.

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	EFROW/EFMR
Priorytet 9.1. (EFRR) inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	<p>Infrastruktura ochrony zdrowia</p> <p>1) inwestycje w infrastrukturę Państwowego Ratownictwa Medycznego (Szpitalne Oddziały Ratunkowe, Lotnicze Pogotowie Ratunkowe) i jednostek współpracujących z systemem ratownictwa medycznego (Centra Urazowe), lądowiska/lotniska przy SOR oraz jednostkach organizacyjnych szpitali wyspecjalizowanych w zakresie udzielania świadczeń niezbędnych dla ratownictwa medycznego:</p> <p>2) wzmocnienie infrastruktury szpitali ponadregionalnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednostki udzielające świadczeń na rzecz osób dorosłych w zakresie chorób układu krążenia, nowotworowych, układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu oddechowego, chorób psychicznych, - jednostki udzielające świadczeń w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii oraz inne <p>jednostki zajmujące się leczeniem dzieci</p> <p>Linia demarkacyjna w ramach pkt 2. oparta jest o organ założycielski: na poziomie krajowym - podmioty lecznicze (a także przedsiębiorcy powstałe z ich przekształcenia) utworzone przez ministra lub centralny organ administracji rządowej, publiczną uczelnię medyczną lub publiczną uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, instytuty badawcze prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk medycznych, uczestniczące w systemie ochrony zdrowia.</p> <p>Kwestia logiki i podziału interwencji w obszarze zdrowia jest nadal otwarta w związku z prowadzonym nieformalnym dialogiem z KE. Zakres wsparcia tego obszaru, w tym linia demarkacyjna, będą podlegały dalszym pracom.</p>	Brak działań	Brak działań
	Brak działań	<p>Infrastruktura ochrony zdrowia – wyłącznie inwestycje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednostki udzielające świadczeń na rzecz osób dorosłych w zakresie chorób układu krążenia, nowotworowych, układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu oddechowego, chorób psychicznych) - odzwierciedlające specyficzne zdiagnozowane potrzeby regionalne, - jednostki udzielające świadczeń w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii oraz inne jednostki zajmujące się leczeniem dzieci, 	Brak działań

		<p>- jednostki udzielające świadczeń w zakresie geriatry.</p> <p>Linia demarkacyjna oparta jest o organ założycielski (na poziomie regionalnym – jednostki samorządu terytorialnego z wyłączeniem Państwowego Ratownictwa Medycznego)</p> <p>Kwestia logiki i podziału interwencji w obszarze zdrowia jest nadal otwarta w związku z prowadzonym nieformalnym dialogiem z KE. Zakres wsparcia tego obszaru, w tym linia demarkacyjna, będą podlegały dalszym pracom.</p>	
		<p>Infrastruktura usług społecznych – inwestycje bezpośrednio wykorzystywane przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i powiązane z procesem aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług.</p> <p>Inwestycje przyczyniające się do rozwoju regionalnego i lokalnego poprzez eliminowanie barier przyczyniających się do wykluczenia - w odniesieniu do zidentyfikowanych obszarów i deficytów lokalnych -w ramach operacji kompleksowych w powiązaniu ze wsparciem EFS.</p> <p>Wsparcie na rzecz rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego i socjalnego (w powiązaniu z procesem aktywizacji zawodowej i do momentu osiągnięcia samodzielności ekonomicznej) w ramach kompleksowych projektów w powiązaniu ze wsparciem EFS na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (jako wsparcie dla procesu deinstytucjonalizacji usług) – z zastrzeżeniem konieczności zapewnienia trwałości infrastruktury oraz co do zasady w oparciu o istniejącą infrastrukturę (co do zasady brak zgody na budowę nowych obiektów).</p>	<p>W ramach EFRROW Leader – infrastruktura publiczna związana z usługami społecznymi.</p>
<p>Priorytet 9.2. (EFRR) wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich</p>	<p>Brak działań</p>	<p>Wsparcie wyłącznie na operacje dotyczące kompleksowej rewitalizacji wspieranej z dwóch funduszy – wybierane w oparciu o Lokalne Plany Rewitalizacji lub inne dokumenty z powyższego zakresu (działania inwestycyjne z EFRR podporządkowane rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych - działania inwestycyjne powinny służyć realizacji CT 9 (obowiązkowo), a dodatkowo mogą być powiązane ze wsparciem w ramach CT 8 i CT 10.. Projekty z zakresu rewitalizacji muszą być realizowane jako zintegrowane przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów rewitalizacji danego obszaru.</p> <p>Ograniczenia dotyczące realizacji wybranych typów interwencji:</p> <p>1) uzbrojenie terenów pod inwestycje i tworzenie/rozbudowa terenów inwestycyjnych, inwestycje dotyczące infrastruktury komunalnej: dopuszczalne jedynie w wyjątkowych sytuacjach (uzasadnionych spójnością realizowanej operacji - brakiem możliwości osiągnięcia założonych rezultatów bez realizacji danego elementu; konieczność wykazania spójności inwestycji z realizacją celów CT9 oraz oddziaływaniem całości operacji). Co do zasady wsparcie w powyższym zakresie powinno być realizowane w odpowiednich CT 1 - 7.</p> <p>2) rewitalizacja tkanki mieszkaniowej - jedynie w wąskim zakresie</p>	<p>W ramach EFRROW brak działań ukierunkowanych na rewitalizację.</p> <p>W ramach działania <i>Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich</i> wsparcie odbudowy przestrzeni publicznej.</p> <p><i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i></p>

		(części wspólne wielorodzinnych budynków mieszkalnych). Co do zasady brak zgody na budowę nowych obiektów.	
Priorytet 9.3 (EFRR) wspieranie przedsiębiorstw społecznych	Działania z zakresu tego priorytetu inwestycyjnego będą częścią działań realizowanych w innych priorytetach.	Działania z zakresu tego priorytetu inwestycyjnego będą częścią działań realizowanych w ramach innych priorytetów.	Brak działań
Priorytet 9.4. (EFS) aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności	Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania: 1) wypracowanie rozwiązań systemowych i przygotowanie zmian systemowych w obszarze pomocy i integracji społecznej, służących aktywizacji społeczno-zawodowej osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz społeczności marginalizowanych 2) podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy i integracji społecznej w zakresie aktywnej integracji i ekonomii społecznej	Działania skierowane do indywidualnych osób mające na celu ich aktywizację społeczno-zawodową. <u>Przykładowy zakres</u> działań może obejmować: 1) programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej. 2) usługi reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej w szczególności w CIS, KIS, ZAZ, WTZ	EFROW w ramach Leader: Szkolenia finansowane w ramach LSR stanowić będą uzupełnienie oferty szkoleniowej podmiotów specjalizujących się w podnoszeniu kompetencji, aktywizacji i reorientacji zawodowej oraz dotyczyć będą indywidualnych odbiorców zgłaszających się do LGD.
Priorytet 9.5. (EFS) integracja społeczności marginalizowanych takich jak Romowie	Brak działań. Działania z zakresu tego priorytetu inwestycyjnego będą częścią działań realizowanych w ramach 9.4.	Działania skierowane do indywidualnych osób mające na celu ich aktywizację społeczno-zawodową. <u>Przykładowy zakres</u> działań może obejmować: 1) programy na rzecz integracji społeczności marginalizowanych obejmujące kompleksowe działania z zakresu edukacji, zdrowia, zatrudnienia, pomocy społecznej prowadzące do aktywizacji społecznej i zawodowej społeczności marginalizowanych.	Brak działań
Priorytet 9.6. (EFS) zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną	Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania: 1) wypracowanie i wdrażanie rozwiązań systemowych 2) monitoring i badania dotyczące równości, dostępności i uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym poszczególnych grup osób szczególnie narażonych na wykluczenie 3) działania promocyjne i edukacyjne na rzecz równości i dostępności (w ramach tego priorytetu inwestycyjnego na poziomie krajowym nie jest planowane wsparcie dla osób; działanie adresowane dla osób z tego zakresu będą realizowane na poziomie regionalnym w ramach innych priorytetów inwestycyjnych)	Priorytet inwestycyjny na poziomie regionalnym nie będzie bezpośrednio realizowany z uwagi na potrzeby koncentracji tematycznej. Wsparcie działań antydyskryminacyjnych na poziomie regionalnym będzie się odbywało poprzez interwencję w innych priorytetach inwestycyjnych.	Brak działań
Priorytet 9.7. (EFS) ulatanianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym	Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania: 1) wypracowanie rozwiązań systemowych mających na celu zwiększenie jakości usług społecznych (m.in. usług pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, opiekuńczych i zdrowotnych) i ich dostępność dla osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym opracowanie standardów i metod dystrybucji tych usług 2) <u>zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności systemu opieki zdrowotnej poprzez wdrożenie działań pro jakościowych</u>	Działania skierowane do indywidualnych osób lub podmiotów/jednostek mające na celu zwiększenie dostępności i jakości usług. <u>Przykładowy zakres</u> działań może obejmować: 1) świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych (m.in. pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, opiekuńczych i zdrowotnych) w celu zwiększenia ich dostępności. 2) działania na rzecz zwiększenia jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych. 3) świadczenie usług opieki nad osobami zależnymi oraz poprawa dostępu do usług opiekuńczych w wymiarze jakościowym i ilościowym	Brak działań
Priorytet 9.8. (EFS) wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania: 1) wypracowanie rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej mających na celu stworzenie przyjaznego środowiska do rozwoju ekonomii społecznej 2) koordynacja działań podejmowanych przez regiony na rzecz ekonomii społecznej, w tym w szczególności koordynacja działań w zakresie wdrażania rozwiązań systemowych w obszarze ekonomii społecznej	Wsparcie usług na rzecz podmiotów ekonomii społecznej. <u>Przykładowe działania</u> mogą obejmować: 1) świadczenie usług doradczych na rzecz podmiotów ekonomii społecznej 2) tworzenie regionalnych i lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej 3) wsparcie dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem	Brak działań

	3) zwiększenie dostępu do kapitału zwrotnego dla podmiotów ekonomii społecznej (dostęp do pożyczek i poręczeń)	społecznym za pośrednictwem podmiotów ekonomii społecznej d) dotacje na zakładanie przedsiębiorstw społecznych	
Priorytet 9.9. (EFS) lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność	Brak działań	Działania w zakresie CLLD (RLKS), to jest wsparcie: 1) kosztów pomocy przygotowawczej; 2) realizacji operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju (LSR); 3) przygotowania i realizacji działań w zakresie współpracy lokalnej grupy działania; 4) kosztów bieżących; 5) aktywizacji.	W Leader: - wsparcie w ramach typów 1-5 (obowiązkowe elementy wspierane w ramach RLKS niezależnie do funduszu/programu który go finansuje). W pkt 1,4 i 5 wsparcie potencjalnie może dotyczyć tych samych kosztów. W pkt 1 wsparcie udzielone z jednego programu/funduszu wyklucza możliwość uzyskania takiego wsparcia z innego funduszu/programu. W pkt. 4 i 5 wsparcie może być udzielane równolegle z kilku funduszy/programów (dotyczy tylko przypadków wielofunduszowych LSR), przy czym dany koszt (część kosztu) nie może być sfinansowana z więcej niż jednego funduszu/programu. W pkt 2 i 3, mimo że technicznie przypisane jest do CT 9 (a w PROW/EFRR do priorytetu ROW 6 i obszaru tematycznego 6b), wsparcie może przyczynić się także do realizacji innych celów tematycznych.

Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie (EFS, EFRR)

Z poziomu krajowego interwencja skupiać się będzie na wspieraniu przygotowania i przeprowadzenia reform w obszarze szeroko pojętej edukacji. W ramach EFS tylko na tym poziomie realizowane będą działania na rzecz szkolnictwa wyższego.

Na poziomie regionalnym wsparcie powinno być kierowane do indywidualnych osób uczestniczących w procesie kształcenia przez całe życie. Na tym poziomie wspierana będzie infrastruktura edukacyjna i szkoleniowa – wsparcie szkół zawodowych wynikające z inteligentnych specjalizacji danego regionu; infrastruktura związana z prowadzeniem kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych; infrastruktura przedszkolna.

Wyjątki od ww. logiki podziału interwencji pomiędzy szczebel krajowy i regionalny przedstawiono w tabeli.

Wiodącym funduszem dla celu tematycznego 10. jest EFS. EFRR pełni rolę pomocniczą - powinien być wykorzystywany wyłącznie w sytuacji, gdy inwestycje sfinansowane z jego udziałem służą bezpośrednio realizacji celów społecznych wynikających z interwencji EFS.

Zapisy tabeli w zakresie EFRR co do zasady wskazują na logikę programowania interwencji a tym samym nie wyznaczają katalogu działań chyba że w konkretnym priorytecie inwestycyjnym wskazano inaczej.

Działania EFS wskazane w tabeli nie stanowią zamkniętej listy obowiązkowych na danym poziomie interwencji - mają one charakter przykładowy, co oznacza, że mogą być modyfikowane, rozszerzane oraz dopasowywane w zależności od potrzeb danego regionu lub obszaru tematycznego, o ile wpisują się w opisaną powyżej logikę podziału interwencji. Ponadto, nie odnoszą się do projektów innowacyjnych i ponadnarodowych EFS zaplanowanych do realizacji w ramach wydzielonej osi priorytetowej PO krajowego. Szczegółowy zakres interwencji, w tym katalog działań podejmowanych w ramach poszczególnych celów tematycznych, będzie ustalany indywidualnie w odniesieniu do każdego programu operacyjnego.

W przypadku priorytetów inwestycyjnych, w których zakres wsparcia pokrywa się ze wsparciem w ramach Leader, demarkacja pomiędzy programami zostanie wypracowana w ramach grupy roboczej programu Leader.

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	EFRROW/EFMR
<p>Priorytet 10.1. (EFS) ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego</p>	<p>Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tworzenie warunków dla nowoczesnego nauczania m. in. poprzez rozwijanie metod aktywnego i praktycznego uczenia się na wszystkich etapach edukacyjnych oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii w nauczaniu: kontynuacja wdrażania rozwiązań w obszarze e-edukacji w zakresie opracowania materiałów metodycznych i dydaktycznych z wykorzystaniem ICT, modernizacja treści i metod kształcenia, doskonalenie podstaw programowych, 2) wzmocnienie jakości pracy przedszkoli, szkół i placówek, w tym ich oceny, kontroli i monitoringu (rozwój narzędzi monitoringu i ewaluacji, wsparcie działań instytucji nadzoru pedagogicznego, modernizacja systemu egzaminów zewnętrznych, wzmocnienie zdolności systemu edukacji do wykorzystywania wyników i wniosków z badań edukacyjnych, nadzoru pedagogicznego oraz wyników egzaminów zewnętrznych) 3) wzmocnienie wybranych mechanizmów i procesów zarządzania w oświacie 4) podwyższanie kwalifikacji i umiejętności kadr systemu oświaty, w tym kadry zarządzającej oświatą (kuratorów oświaty, organów prowadzących); 5) wzmocnienie systemu wspierania szkół i placówek ukierunkowanego na ich rozwój, 6) przeciwdziałanie rozwarstwieniu społecznemu w edukacji – działania systemowe 	<p>Wsparcie skierowane do placówek przedszkolnych i szkół. <u>Przykładowy</u> zakres działań może obejmować:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wsparcie nauczycieli prowadzących kształcenie ogólne, specjalne i zawodowe w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego jako element wsparcia szkoły 2) przeciwdziałanie rozwarstwieniu społecznemu w edukacji, w tym wsparcie placówek z terenów defaworyzowanych 3) upowszechnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej 4) wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów, w tym poprzez działania służące indywidualizacji podejścia do ucznia 5) poprawa jakości edukacji w szkołach prowadzących kształcenie ogólne 6) doposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i placówek oświatowych 8) kontynuacja wdrażania założeń rządowego programu „Cyfrowa szkoła” w obszarach e-nauczyciel i e-szkoła, 	<p>W ramach EFRROW, w ramach działania „Transfer wiedzy” wsparcie działań szkoleniowych ukierunkowanych na rozwój wiedzy i umiejętności zawodowych przez rolników lub posiadaczy lasów</p> <p><i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i></p> <p>EFMR nie będzie realizować celu 10</p>
<p>Priorytet 10.2. (EFS) poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć</p>	<p>Wsparcie szkolnictwa wyższego. <u>Przykładowy</u> zakres interwencji może obejmować następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) poprawa jakości programów kształcenia w zakresie ich lepszego dostosowania do potrzeb społeczno-gospodarczych (ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju umiejętności praktycznych i kompetencji miękkich, współorganizowaniem i realizacją programów kształcenia we współpracy z pracodawcami) 2) zamawianie kształcenia: <ul style="list-style-type: none"> - przez ministra ds. szkolnictwa wyższego/ministra ds. zdrowia w obszarach kluczowych dla gospodarki i rozwoju kraju - na wniosek pracodawców lub organizacji pracodawców przy aktywnym ich współuczestnictwie w realizacji kształcenia zamawianego 3) wspieranie wysokiej jakości staży dla studentów i doktorantów 4) zwiększanie efektywności i jakości usług świadczonych przez instytucje wspierające studentów w zakresie ich wejścia i aktywnego uczestnictwa w rynku pracy 5) wsparcie mobilności i otwartości międzynarodowej środowisk akademickich (np. programy międzynarodowych studiów doktoranckich, przyjazdy <i>visiting professors</i> z zagranicy i prowadzenie zajęć przez wykładowców z zagranicy, prowadzenie studiów w j. angielskim, wspieranie możliwości studiowania w Polsce przez cudzoziemców) 6) wspieranie uzyskiwania zagranicznych akredytacji przez polskie uczelnie i programy kształcenia 7) zagraniczne i krajowe staże dydaktyczne i szkolenia dla nauczycieli akademickich i doktorantów 8) rozwój potencjału dydaktycznego uczelni 9) wdrażanie modeli zarządzania jakością przez uczelnie 10) wsparcie kształcenia przeddyplomowego na kierunku lekarskim i lekarsko-dentystycznym 11) podniesienie atrakcyjności kształcenia na kierunkach pielęgniarstwo i położnictwo 	<p>Brak działań</p>	<p>Brak działań</p>
<p>Priorytet 10.3. (EFS) poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania</p>	<p>Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozwój krajowego systemu kwalifikacji, w tym m.in. prowadzenie zintegrowanego rejestru kwalifikacji 3) wsparcie instytucji dostarczających usługi edukacyjne dla osób dorosłych w zakresie podnoszenia jakości, trwałości ich oferty oraz powiązań z gospodarką 4) stworzenie i rozwój systemu zapewniania jakości usług rozwojowych, w tym wypracowanie mechanizmów umożliwiających ocenę jakości usług świadczonych przez instytucje szkoleniowe, edukacyjne 	<p>Wsparcie skierowane do indywidualnych osób mające na celu zdobycie nowych, zmianę lub podniesienie ich kwalifikacji i umiejętności oraz do szkół zawodowych. <u>Przykładowy</u> zakres działań może obejmować:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wsparcie dla osób dorosłych, w zakresie kształcenia formalnego i pozaformalnego 	<p>W ramach EFRROW:</p> <p>- wsparcie działań szkoleniowych ukierunkowanych na rozwój wiedzy i umiejętności zawodowych przez rolników lub posiadaczy lasów –w zakresie</p>

<p>systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz utworzenia i rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami</p>	<p>5) wsparcie kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr systemu ochrony zdrowia</p>		<p>produkcji rolnej/leśnej.</p> <p><i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i></p> <p>W Leader:</p> <p>- wsparcie podnoszenia kompetencji osób z obszaru LSR, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk w powiązaniu ze wzrostem mobilności zawodowej, a także dywersyfikacji źródeł dochodu oraz rozwojem przedsiębiorczości.</p>
<p>Priorytet 10.3 bis. (EFS) <u>Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwienie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmocnienie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami</u></p>	<p>Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dostosowanie kształcenia i szkolenia do wymagań gospodarki i rynku pracy poprzez rozwijanie współpracy przedstawicieli pracodawców z instytucjami edukacyjnymi; 2) modernizacja treści i metod kształcenia i szkolenia zawodowego z udziałem pracodawców; 3) prowadzenie badań pozwalających na identyfikację i prognozowanie potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych na rynku pracy przy udziale pracodawców. 	<p>Wsparcie skierowane do szkół zawodowych. <u>Przykładowy</u> zakres działań może obejmować:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wsparcie kształcenia zawodowego; 2) wsparcie instruktorów zawodu w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego jako element wsparcia szkół; 	
<p>Priorytet 10.4. (EFRR) inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej</p>	<p>Brak działań</p>	<p>Wsparcie inwestycyjne z EFRR możliwe wyłącznie w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS w ramach priorytetu inwestycyjnego 10.1. i 10.3 (oraz 10. 2 w zakresie wyższego szkolnictwa zawodowego) i jako element uzupełniający interwencję EFS prowadzący do osiągnięcia celów wynikających z CT10.</p> <p>Konieczny warunek realizacji: posiadanie jasnej wizji i kompleksowych planów wykorzystania powstałej infrastruktury i jej powiązania z działaniami EFS (konieczność uwzględnienia kwestii demograficznych, analizy ekonomicznej inwestycji po zakończeniu projektu; ponadto w przypadku szkolnictwa zawodowego konieczność uwzględnienia wymiaru dopasowania do potrzeb rynku pracy i Smart specialisation).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) infrastruktura szkolnictwa zawodowego (poza szkolnictwem wyższym) - zgodnie z krajowymi priorytetami polityki szkolnictwa zawodowego, w oparciu o zdiagnozowane potrzeby regionalnych rynków pracy i Smart specialisation 2) komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie według jasno określonych potrzeb (w przypadku uczenia się przez 	<p>W ramach EFRRROW w ramach działania „Transfer wiedzy”:</p> <p>Wsparcie inwestycji w projekty demonstracyjne poszerzające wiedzę i najlepsze praktyki innowacji, w tym rozwiązania innowacyjne, w zakresie produkcji rolnej lub leśnej lub przetwórstwa rolno-spożywczego</p>

		<p>całe życie, jeżeli jest to możliwe, poprzez przystosowanie istniejących placówek)</p> <p>3) wskazane na etapie przygotowania programu inwestycje w infrastrukturę, m.in. państwowych wyższych szkół zawodowych, pod warunkiem uzyskania przez samorząd województwa każdorazowej pozytywnej opinii MNiSzW (opinia powinna uwzględniać m. in. priorytety krajowej polityki szkolnictwa wyższego, kwestie demograficzne, możliwości utrzymania infrastruktury po zakończeniu finansowania funduszy strukturalnych oraz komplementarność z działaniami EFS podejmowanymi w ramach PO WER). Wsparcie takie powinno zostać zaprojektowane w odniesieniu do kierunków/działań wynikających z Inteligentnych Specjalizacji i/lub Strategii Rozwoju Regionalnego (w ramach realizacji programów rozwojowych szkół) dla danego regionu oraz w odpowiedzi na zidentyfikowane deficyty w ww. zakresie poparte stosownymi analizami.</p> <p>4) infrastruktura przedszkolna – wyłącznie w uzasadnionych przypadkach, dla wyrównania dostępu do ww. usług (w tym uwzględniając komplementarność wsparcia EFS, przy czym budowa nowych obiektów jedynie przy udokumentowanym braku możliwości wykorzystania/adaptacji istniejących budynków)</p> <p>5) Popularyzacja nauki – tworzenie obiektów i rozwój usług dydaktycznych.</p>	
--	--	--	--

Cel tematyczny 11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej

Cel realizowany wyłącznie z poziomu krajowego.

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	EFROW/EFMR
Priorytet 11.1. (EFS) inwestycje w zdolności instytucjonalne i w skuteczność administracji publicznych oraz usług publicznych w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrych rządów	<p>Priorytet w całości realizowany w programie krajowym z uwzględnieniem wsparcia dla administracji samorządowej. Przykładowy zakres działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) poprawa procesu stanowienia prawa oraz jakości regulacji (w tym poprawa jakości dialogu społecznego i obywatelskiego na etapie tworzenia polityk i przygotowania regulacji); 2) usunięcie barier dla przedsiębiorczości poprzez wprowadzenie zmian instytucjonalnych i prawnych w zakresie kluczowych dla funkcjonowania gospodarki obszarach (sprawiedliwość, przedsiębiorczość, prawo własności intelektualnej, planowanie przestrzenne, itp.), skrócenia czasu trwania postępowań administracyjnych; zmniejszenia ograniczeń w świadczeniu usług w ramach wolnych zawodów oraz uproszczenia procedur prawnych związanych z egzekwowaniem umów i wymogów dotyczących pozwoleń na budowę. 3) Poprawa skuteczności oraz ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności dla przedsiębiorstw 4) wprowadzenie standardów i mechanizmów wykonywania zadań publicznych na poziomie krajowym; wprowadzenie systemu monitorowania jakości dostarczanych usług publicznych oraz efektywnego zarządzania usługami publicznymi; interwencje ukierunkowane na zwiększenie udziału podmiotów niepublicznych w wykonywaniu zadań administracji 5) Poprawa zarządzania strategicznego i finansowego państwem i samorządem (uporządkowanie systemu planowania i zarządzania przestrzennego, z uwzględnieniem potrzeb rozwoju gospodarki; przygotowanie i wdrożenie kompleksowego systemu monitorowania procesów rozwojowych w kraju i regionach wprowadzenie systemu oceny efektywności wydatków publicznych powiązanie wydatków z efektami 	Brak działań	<p>EFROW – brak działań</p> <p>W ramach EFMR finansowane będzie wsparcie dla administracji w zakresie wdrażania Wspólnej Polityki Rybołówstwa, kontroli i egzekwowania przepisów WPRyb oraz gromadzenia danych rybackich. <i>Komplementarność z PO polityki spójności.</i></p>
Priorytet 11.4. (EFS) budowanie potencjału podmiotów kształtujących politykę w zakresie zatrudnienia i edukacji oraz politykę społeczną i wspieranie paktów sektorowych i terytorialnych na rzecz realizacji reform na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym	Priorytet w całości realizowany w programie krajowym	Brak działań	Brak działań